

DEZVOLTAREA DURABILĂ: PRINCIPALELE REZULTATE OBȚINUTE

Prep. univ. Lazar Paula - Academia de Studii Economice – Bucuresti, e-mail: lazar_paula@yahoo.com

Rezumat:

This report aims to offer a general analysis of the sustainable development between 2001 and 2005, through the eyes of the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD).

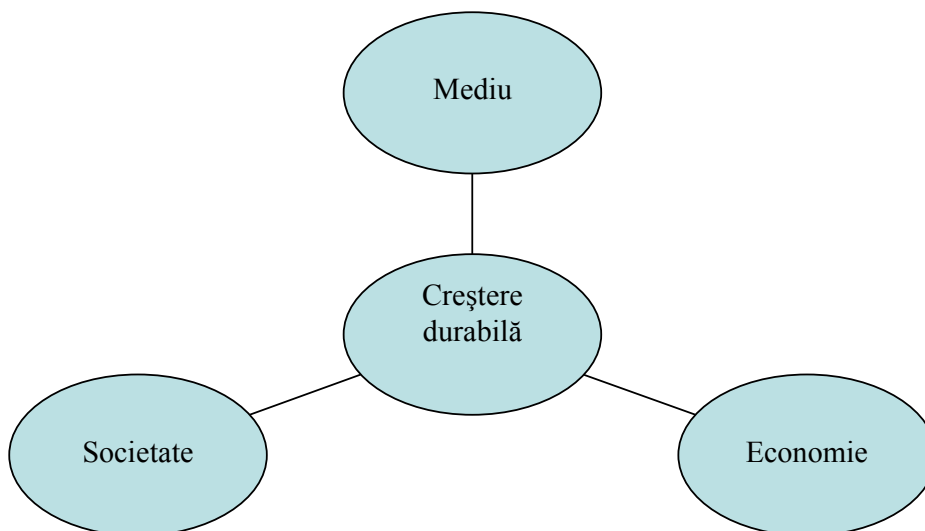
During this period of time the OECD policies had been centred upon the main indicators of the sustainable development: environment, economy and society. All of the divers activities that the OECD had made had aimed at the connections between the environment and the economy, on one hand, and the connections between the economy and the society, on the other hand.

This is why, in this report, the author will present these “interfaces” of the sustainable development.

Dezvoltarea durabilă este forma de creștere economică, care satisface nevoile sociale în termeni de bunăstare pe termen scurt, mediu și lung, fundamentându-se pe considerentul că, dezvoltarea, trebuie să vină în întâmpinarea nevoilor prezente fără a pune în pericol pe cele ale generațiilor viitoare.

Dezvoltarea durabilă se bazează pe trei dimensiuni, mediu, economie și societate, elemente determinante ale sistemului informațional, pe baza căruia se poate cuantifica și forma o imagine corectă despre dezvoltarea durabilă, și pe interacțiunea dintre acestea:

Figura nr. 1

Interfața mediu – economie

Acțiunile cu privire la mediu au crescut simțitor din anii '90, dar țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), își fixează, încă, obiective noi, astfel încât progresul lor să continue. Datorită evoluției realizate, s-au modificat și costurile legate de acest domeniu, ajungând până la 2% din PIB, și chiar mai mult în țările în care au fost implementate norme riguroase cu privire la problemele legate de mediu. Instrumentele noi, implementate au devenit mai eficiente sub raport de costuri, totuși obiectivele, din ce în ce, mai ambițioase nu se pot realiza fără o suplimentare a acestora.

Interacțiunile dintre politicile de mediu și cele economice nu au rămas fără repercursiuni sociale, ajungându-se până la creșterea costurilor suportate de către populație. În aceste condiții este necesară acordarea unor subvenții sau diminuarea exigențelor existente cu privire la emisiunile de gaze dăunătoare mediului.

Costurile luptei antipoluare vor crește semnificativ în perioada următoare, în paralel cu rigoarea reglementărilor legale, făcându-se astfel simțită necesitatea alegerii unor soluții care să prezinte un raport cost-eficacitate cât mai bun. De exemplu: reducerea emisiunilor de gaze care duc la formarea efectului de seră, domeniu care necesită o atenție deosebită prin luarea unor măsuri urgente pentru atingerea obiectivelor propuse, cu costuri cât mai reduse.

Între cele două elemente, mediul, este cel care a beneficiat de o susținere mai mare din partea autorităților, în detrimentul economiei. În acest sens toate țările OCDE-ului aplică proceduri de verificare a marilor proiecte, înainte de a decide punerea lor în practică, pentru a analiza efectele pe care acțiunile demarate de acestea le vor avea asupra mediului.

Legislația rămâne unul dintre cele mai importante elemente în lupta contra poluării și reprezintă matricea de exploatare a resurselor diferitelor domenii de activitate. Reglementările, prin natura lor, au ca efect costuri diferite, și prin aplicarea lor, s-a demonstrat că cele mai „subtile” au fost și cele mai eficiente, ducând la rezolvarea problemelor de mediu. În general, ele atrag costuri marginale foarte mari, întrucât întreprinderile care intră sub incidența lor nu își pot regla activitatea - emisiunile de gaze, în aceeași proporție. Datele arată că, reglementările, care impun folosirea de tehnologii precise, duc la costuri foarte ridicate.

Acordurile voluntare au luat naștere în lupta contra poluării aerului, limitării efectelor de seră, ameliorării randamentului energetic și pentru diminuarea consumului de carburant, pentru a reduce cantitatea de deșuri rezultate din ambalaje, pentru a limita consumul de pesticide și de nitrați din sectorul agricol. Ținând cont de asimetria de informații dintre puterea publică și sectorul industrial, aceasta din urmă, are tendința de a limita obiectivele propuse prin aceste acorduri la nivelul celor pe care le-ar fi urmărit în mod normal. Eficacitatea acordurilor voluntare este foarte discutată și eficiența lor economică este, în general, foarte redusă.

Dacă toate țările OCDE, au recurs, sub o formă sau alta, la *taxe de mediu*, pentru a diminua costurile legate de lupta antipoluare și astfel, procurându-și venituri, unele dintre acestea au lărgit considerabil aria de folosire a taxelor. La începutul anilor '90, volumul lor ajungea la 2% din PIB. Multe țări s-au angajat într-o reforma fiscală ecologică, care este neutră din punct de vedere al veniturilor – de exemplu, asocierea unor taxe pe energie cu reducerea cotizațiilor la asigurările de securitate socială.

Instrumentele fiscale, legate de mediu, cele mai frecvent utilizate sunt: taxele pe cărbune și redevența pe poluarea apei; fiind totodată și cele mai puțin probabile a avea ca efect reducerea emisiunilor de gaze și a deșeurilor, și cu atât mai puțin a costului global, întrucât ele se aplică diferit de la un sector la altul. În fapt cele mai poluante sectoare de activitate sunt scutite de la plata acestor taxe de mediu. De exemplu, sectorul agricol, nu achită taxe pentru deșeurile pe care le produce, ceea ce duce la o creștere a costurilor cu repercursiuni asupra maselor.

Pagubele aduse mediului, sunt în general, un efect secundar al politicilor aplicate în materie de subvenții. Țările OCDE acordă anual aproximativ 400 de miliarde de dolari americani drept subvenții dintre care trei sferturi către agricultură, o zecime către transporturi și restul către pescuit

fondul forestier, producția de energie și sectorul de producție (manufacturier). Progresele făcute sunt lente, cu toate că de la începutul anilor '80 s-a trecut la forme de protecție mai puțin agresive cu mediul. Subvențiile pentru agricultură reprezintă aproximativ 235 miliarde dolari pe an. Cele 6 miliarde de dolari acordate pescuitului merg către activități cu caracter general – cercetare, gestiune și securitate, care ar putea avea efecte ecologice favorabile. În același timp o parte a veniturilor din subvenții este folosită pentru programe de infrastructură și ameliorare a pescăriilor. Se estimează că subvențiile pentru energie reprezintă între 20 și 80 miliarde dolari pe an. Subvențiile pentru producția de cărbune și turbă, activitățile cu efectele cele mai nocive asupra mediului, se estimează la 5 miliarde dolari pe an.

În acest context OCDE-ul a recomandat unele schimbări fundamentale ale politicilor aplicate. Astfel:

- Legislația – fiind recunoscut faptul că în unele cazuri, legislația este instrumentul cel mai indicat în lupta cu poluarea, OCDE-ul a recomandat diminuarea importanței acestui instrument mai ales că existau semnale că ea împiedica întreprinderile în alegerea mijloacelor celor mai eficiente de reducere a emisiunilor de gaze, și, în consecință a costurilor suportate de colectivitate;

- Taxele de mediu și permisele negociabile – OCDE-ul recomandă recurgerea la sisteme transparente de taxe și permise de emisiune negociabile, care pun accentul pe activitățile în care emisiunile de gaze pot fi reduse cu costuri minime. Eficiența în raport de costuri a acestor instrumente va fi, însă, foarte redusă întrucât ele sunt specifice pe tipuri de poluare. OCDE-ul preconizează scăderea subvențiilor acordate pentru taxele pe cărbune și pentru poluarea apei în sectoarele de activitate cele mai poluante. Ținând cont că taxele și permisele negociabile au repercursiuni sociale negative, trebuie remediat sistemul clasic de protecție socială, prin, de exemplu, recalcularea alocațiilor acordate sau prin introducerea de noi ajutoare;

- Subvențiile – este necesară o strategie foarte bine pusă la punct pentru a înlătura obstacolele ce stau în calea reformei subvențiilor. Trebuie avute în vedere multitudinea de mijloace de acțiune pentru a răspunde obiectivelor colectivității și trebuie recunoscut faptul că, subvențiile nu sunt întotdeauna răspunsul cel mai eficient pentru atingerea obiectivelor propuse sub aspectul de angajare și de protecție socială. Printre elementele care ar putea duce la o reușită a acestei reforme se află: difuziunea proiectelor inovatoare, o acuratețe mai mare a subvențiilor în vigoare și o concepere mai judicioasă a programelor care au ca finalitate sporirea eficienței subvențiilor acordate pentru remedierea problemelor de mediu – ținând cont că, chiar acestea pot duce la încălcarea principiului poluator – plătitor;

- Există și problema mediului transfrontier – OCDE-ul recomandând încheierea unor acorduri internaționale care permit concentrarea luptei contra poluării către acele domenii în care acest lucru se poate realiza cu costuri minime.

Interfața societate-economie

Facând referință la interacțiunile care există între aceste două elemente ale dezvoltării durabile, OCDE-ul a subliniat importanța pe care o îmbracă buna funcționare a unui sistem de protecție socială bine pus la punct, și totodată menținerea unor condiții favorabile creșterii economice și dezvoltării sănătoase a mediului. Pentru a asigura perenitatea sistemului de protecție socială, trebuie să se facă față unor numeroase presiuni pe termen lung, prin politici adaptate la fiecare fază a vieții. În acest mod se pot pune de acord mijloacele de atingere a unei dezvoltări durabile la nivel internațional cu metodele de apărare a coeziunii sociale la programele de ajutor încheiate în fiecare țară.

Creșterea durabilă prin natura sa transversală a pus și pune în mare dificultate structurile guvernamentale. Țările OECD au făcut față acestora în maniere diferite: de la crearea de noi instituții – pentru a impulsiona integrarea în programele existente – și până la atribuirea organismelor deja existente de noi responsabilități, cu scopul de a îmbunătăți gradul de coerență și integrare a politicilor aplicate de acestea.

Din punct de vedere economic și social, studiile efectuate, s-au axat pe durabilitatea sistemelor veniturilor din pensii în țările OCDE și pe mijloacele de sporire a nivelului de trai în țările în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește prima problemă, majoritatea țărilor OCDE au luat deja măsuri pentru a asigura viabilitatea financiară a reglementărilor publice legale generale. În unele țări însă, progresul înregistrat a fost mai lent și acolo s-a recomandat accelerarea ritmului reformelor, fără a afecta veniturile pensionarilor, care trebuie ocrotiți. În mod particular, s-a propus ca în aceste țări să se limiteze toate mijloacele de scurtare a vieții active: suprimarea posibilității de a ieși din viața activă a populației care nu îndeplinește condițiile legale, prin renunțarea la locul de muncă și trecerea acestora în rândul șomerilor, prin invocarea unor incapacități de muncă sau profitând de unele reglementări speciale sau prin mărirea vârstei de pensionare. Toate aceste măsuri au o importanță sporită pentru țările OCDE, unde se estimează o creștere a cheltuielilor cu pensiile de 7% din PIB, sau poate chiar mai mult în perioada 2000 – 2050.

Cu privire la cea de a doua problemă s-a afirmat că ameliorările care au caracterizat majoritatea țărilor aflate în stadiul de dezvoltare nu s-au observat și în Africa subsahariană. În celelalte regiuni creșterea nivelului de trai a făcut pereche cu creșterea exportului, fapt ce a fost făcut posibil de eliminarea barierelor protecționiste în țările OCDE, piețele acestora din urmă devenind deschise pentru produsele celor dintâi. Cu toate acestea exportul de produse agricole se face foarte greu datorită restricțiilor comerciale și subvențiilor agricole existente, din aceste cauze OCDE-ul încurajând țările membre să reducă ajutoarele acordate agriculturii.

În lupta continuă care se dă pentru ridicarea nivelului de trai un pilon important este lupta contra săraciei. În acest sens atenția este concentrată asupra ameliorării stării generale de sănătate în țările cel mai puțin dezvoltate. Astfel, în Africa se preconizează folosirea a peste 30 de miliarde de dolari pentru a spori speranța de viață, acolo, unde mii de persoane cad secerate zilnic de paludism și SIDA.

Este necesar ca OCDE-ul să își consacre activitatea dezvoltării durabile și să o facă mai cunoscută și mai bine înțeleasă. Domeniile spre care ar trebui îndreptate aceste activități sunt:

1. obstacolele întâlnite în reducerea subvențiilor acordate unor domenii care dăunează mediului;
2. utilizarea cât mai eficientă a resurselor și contabilizarea fluxurilor de materii;
3. reducerea presiunilor asupra mediului, creșterea economică și a productivității resurselor.

BIBLIOGRAFIE:

1. OCDE – Policy Brief – Advancing Sustainable Development, martie 2006;
2. OCDE – L’observateur, synthèses, ianuarie 2006;
3. Turner, R. K., Sustainable Environment Economics and Management: Principles and Practice, Belhaven, London, 1993